

РОЗДІЛ 6

ЛІТОПИС. МЕМОРІАЛ.

Ю В І Л Е І

УДК 781.7(477):061.6

Олена ШЕВЧУК (Київ)

СУЧАСНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОМУЗИКОЛОГІЇ (ДО 25-РІЧЧЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЛАБОРАТОРІЇ ЕТНОМУЗИКОЛОГІЇ НМАУ ІМЕНІ П.І. ЧАЙКОВСЬКОГО)

*Проблемна науково-дослідна лабораторія етномузикології
НМАУ імені П. Чайковського (ЛЕК)
Тел.: 067 3364310, e-mail: olenashevchuk@ukr.net*

Стаття, приурочена до 25-ліття Проблемної науково-дослідної лабораторії (ПНДЛ) етномузикології Національної музичної академії України імені П. Чайковського, інформує про основні напрями її діяльності. Це експедиційно-польова робота в Україні та на маргінальних українських етнічних територіях за межами державних кордонів; архівація і збереження аудіо-фонду, нотна транскрипція пісенних текстів і мелодій; теоретичні дослідження народної музики включно з мелоареологією; виконавська реконструкція автентичних музичних традицій; пропагування етнічної музики. Висвітлено основні досягнення ПНДЛ за 25 років її діяльності.

Ключові слова: Проблемна науково-дослідна лабораторія етномузикології, фольклорна експедиція, нотна транскрипція, мелоареологія, виконавська реконструкція етнічної музики.

Проблемна науково-дослідна лабораторія (ПНДЛ) етномузикології – науковий підрозділ у Національній музичній академії України ім. П. Чайковського, який займається дослідженням, практичним освоєнням і популяризацією українського музичного фольклору. Лабораторію було створено згідно наказу № 131 Міністерства культури Української РСР від 28 червня 1991 року під назвою «ПНДЛ по вивченню і пропаганді народної музичної творчості». Цей дослідницький заклад до кінця 2016 року підпорядковувався безпосередньо Міністерству, від січня 2017 – НМАУ. 1992 ПНДЛ почала діяти при кафедрі теорії музики Київської консерваторії унаслідок реорганізації *Кабінету народної творчості* (КНТ), який існував із 1934 року [Мурзина, 2000, с. 145]; 1993–2013 – при кафедрі музичної фольклористики, з 2013 – співдіє з кафедрою історії української музики та музичної фольклористики НМАУ.

3 передісторії. Після приєднання 1934 року музичної частини Музично-драматичного Інституту імені М. Лисенка до Київської консерваторії остання отримала колекцію народних інструментів О. Бородая, подаровану ним свого часу Музично-драматичній школі Миколи Лисенка. Вкупі з комплектом спеціальної літератури ця колекція склала фонд КНТ Київської консерваторії. За свідченням Олександра Правдюка, першим керівником КНТ недовгочасно був А. Лиходій, а з 1937 до 1941 (часу евакуації установи)

та в 1944–1948 – Мойсей Береговський [Сергєєва, 2006], який багато займався польовою діяльністю і записами на фонограф [Мурзина, 2000, с. 149].

Від осені 1949 року курс народної музичної творчості в Київській консерваторії вела Онисія Шреєр-Ткаченко, котра прагнула ввести його викладання на всіх факультетах, що однак не вдалося – унаслідок його відсутності в союзних навчальних планах. На диригентсько-хоровому та оркестровому (народні інструменти) факультетах курс народної творчості з 1951 року читав Остап Лисенко, його викладав також Олександр Юсов, який склав докладний конспект лекцій «Музика в українському народному побуті» у вигляді систематичного підручника та написав низку статей (машинопис, збережений у Науковій бібліотеці НМАУ).

У 1965–1984 роках, коли КНТ було підпорядковано кафедрі теорії музики, його очолив фольклорист і музикознавець Володимир Матвієнко, під орудою якого робота значно активізувалася. Було започатковано і впроваджено державним коштом студентські фольклорні експедиції; до навчальних планів музикознавців і композиторів введено предмет «Музично-етнографічна практика», обов'язковою стала нотація зібраних матеріалів. Студенти-музикознавці отримали можливість спеціалізуватися в галузі фольклористики. Так, під керівництвом В. Матвієнка було захищено дипломні роботи Валентини Пономаренко [Ше-

вчук, 2017], Тетяни Ганзіної та Ірини Білосвєтової [Кушнірук, 2006], створені на основі самостійно зібраних (у тому числі в студентських експедиціях) польових матеріалів, відповідно, з Полтавщини та Чернігівщини. Збирацька практика інспірувала значний творчий і науковий інтерес до фольклору з боку студентів різних спеціалізацій, згодом – нову «фольклорну хвилю» у композиторській музиці України.

Проте, це були лише перші здобутки в діяльності КНТ, який на початку 1980-х років ще не мав у консерваторії власного приміщення, тож для зберігання аудіо-фондів не було належних умов. Польові записи здійснювали на окремих територіях на низькому технічному рівні, тому аудіо-матеріали експедицій В. Матвієнка лише в наш час входять до наукового обігу після реставрації та оцифрування (проект фірми «Арт-Велес» та ПНДЛ).

Окрім В. Матвієнка, з 1968 року курс музичного фольклору читала етномузиколог і музикознавець Олена Мурзина (1973 – кандидат мистецтвознавства, доцент, з 2002 в. о. професора) [Пархоменко, 2011]. У 1982 році було закладено новий аудіофонд, до якого увійшли експедиційні матеріали, зібрані дослідницею на Чернігівщині та в степовій Україні. У 1985–1992 роках, коли КНТ очолював етномузиколог Євген Єфремов (учень Ігоря Мацієвського), склалися нові пріоритети фольклористичної діяльності, що частково визначило програму його діяльності на подальший час. У 1992–2002 завідувачем ПНДЛ був етноорганолог, кандидат мистецтвознавства Михайло Хай. 1993 року в Київській консерваторії було створено кафедру музичної фольклористики (завідувач О. Мурзина), яка постійно співпрацювала з ПНДЛ, обравши спільний з нею напрям дослідницької діяльності [Клименко, 2013]. Від 2002 року ПНДЛ очолює Ірина Клименко (2001 – кандидат мистецтвознавства, нині доцент кафедри історії української музики та музичної фольклористики) [Шевчук, 2008б]. Наукові співробітники основного складу ПНДЛ – Є. Єфремов, І. Клименко, О. Мурзина, М. Хай (до 2001 р.) – були водночас викладачами кафедри (І. Клименко – на умовах внутрішнього сумісництва).

Персоналії. Протягом 25 років кадровий склад наукових співробітників ПНДЛ частково змінювався, позаяк тут працювали представники різних кафедр КДК/НМАУ, а також інших установ: Ігор Пяковський (1992–2007; 1990 доктор мистецтвознавства, професор кафедри теорії музики НМАУ), Анатолій Іваницький (1992–1998; 1991 доктор мистецтвознавства, професор КНУКіМ, провідний науковий співробітник ІМФЕ імені М. Рильського), Олена Богданова (1992–2008; 2002 кандидат мистецтвознавства, викладач-методист Київського державного музичного училища, з 2008 – Київський інститут музики імені Р. Глієра), Тетяна Сопілка-Зачікевіч (1992–2012, викладачка майстер-класів традиційного українського співу [Шевчук, 2008а]), Світлана Копил-Протасова (науковий співробітник у 1994–1995 та з 2010), Ганна Коропніченко (з 1995; старший викладач КНУКіМ [Шевчук, 2008в]), Софія Грица (2000–2004; 1982 доктор мистецтвознавства, провідний науковий співробітник ІМФЕ), Олена Шевчук (з 2004; 1999 кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри старовинної музики НМАУ, старший науковий співробітник ІМФЕ), Олена Гончаренко (2005–2011, викладач Сумського державного педагогічного університету ім. А. Мака-

ренка), Маргарита Скаженик (з 2006, кандидат мистецтвознавства, викладач Київської спеціальної середньої музичної школи імені М. Лисенка, доцент КНУКіМ), Олександр Терещенко (з 2008, науковий співробітник Кіровоградського міського музею музичної культури імені К. Шимановського, викладач музично-теоретичних і фольклорних дисциплін музичного училища Кіровограда, нині – м. Кропивницького), Дмитро Полячок (2014 – кандидат мистецтвознавства, ст. викладач НМАУ).

До штату ПНДЛ входять також лаборанти й технічні працівники, котрі водночас є фахівцями з фольклористичної проблематики (з-поміж них у різні роки – Микола Семиног, етномузиколог Олег Коробов – випускник і магістр КНУКіМ), котрі долучаються до всіх форм її науково-практичної діяльності [Клименко, Мурзина, 2008]. Багато студентів-випускників кафедри фольклористики (у різні роки – Ілля Фетисов, Олег Бут, Ольга Карапата, Ірина Данилейко, Ганна Пеліна (наприкінці 2017 захистила кандидатську дисертацію), Катерина Гончаренко-Ільїна та інші) після закінчення НМАУ продовжило працювати в Лабораторії, збагачуючи власний фаховий досвід і водночас вносячи лепту в її здобутки.

Наукові пріоритети. ПНДЛ – це потужний сучасний науково-практичний центр, основними *напрямами* дослідницької й просвітницької роботи якого є такі: 1) польова – збирання народно-музичних матеріалів (здебільшого в сільській місцевості), їх аудіо- та відеозапис; 2) наукова дефініція, класифікація, систематизація зібраних матеріалів, 3) архівне опрацювання, упорядкування й зберігання Аудіо-фонду лабораторії, перенесення матеріалів на електронні носії, комп'ютерна каталогізація, 4) транскрипція текстів і наспівів народно-музичних творів, 5) наукове дослідження народномузичних традицій різних регіонів включно з таким актуальним сучасним науковим напрямом, як мелоареалогія, мелогеографія [Клименко, Шевчук, 2011], 6) видання аудіоальбомів української народної музики, 7) виконавська реконструкція локальних музичних традицій [Клименко, 2013].

З відкриттям ПНДЛ остаточно «визначилися наукові смаки та пріоритети, що збігалися з напрямом українського класичного структуралізму в етномузикології» [Мурзина, 2000, с. 145]. Провідні наукові теми ПНДЛ: «Народна музична культура України: традиції, сучасне функціонування» (1996–2006), «Етнічна музика Наддніпрянщини і Полісся: механізми формування традицій» (2007–2012); «Розробка Атласу народномузичних стилів Прип'ятського Полісся, Наддніпрянщини та Поділля» (2013); «Проект Атласу народномузичних діалектів північних регіонів України (2014–2018).

Польова робота: із 1980-х років активізувалося її проведення. Тоді дослідники виокремили окремі регіони (чи субрегіони), у яких експедиції стали проводити послідовно, за потреби неодноразово, подекуди – фронтально (суцільне обстеження більшості населених пунктів). Кожний збирач, відповідно до його зацікавлень, став опрацьовувати певний регіональний масив і нести відповідальність за результати обстежень. Є. Єфремов з 1978 року вивчає Середнє й Східне Полісся, музичну культуру мешканців Чорнобильської зони (нині це переселенці до інших районів Київщини чи інших областей). О. Мурзина досліджувала в 1987–1992 роках Степову Україну (Кіровоградщи-

на, Херсонщина), І. Клименко з 1986 – Прип'ятське Полісся, С. Копил-Протасова – з 1980-х Східне Поділля (Черкащина, 1985–1990), Г. Коропніченко – з 1989 територію Київщини на обох берегах Дніпра, Т. Сопілка – з 1992 Полтавщину, О. Гончаренко – Сумщину, Г. Пеліна – Мараморощину. Матеріали інструментальної музики Карпат зосереджено в колекції М. Хая.

Від 1986 року з ініціативи Є. Єфремова стали традиційними літні *байдаркові експедиції* річками України. Організаційну допомогу в річкових походах протягом 1986–2000 років надавав професор НМАУ Віктор Москаленко. 1998 цю практику активно підхопив випускник кафедри Ілля Фетисов. Фольклористичні походи було проведено річками Ворскла (1986, 2001), Сейм (1988, 1997), Псел (1989, 1990, 1991, 1992, 1994, 1998, 2002), Хорол (1992), Сула (1994), Десна (1996, 1997, 1999), Снов (1999), Тетерів (1998), Вовча-Самара (2000) та Рось (2000, 2001, 2006). Опрацювання зібраних матеріалів дозволило етномузикологам дійти вагомих висновків щодо ролі кожної річки в сенсі мелогеографії (як природного кордону, який розділяє різні субетнічні й локальні традиції, або, навпаки, як об'єднання локусів в ареалі всього басейну річки).

Нові експедиційні матеріали значно розширили *аудіо-базу* наукової й викладацької роботи фахівців. У кілька разів зріс обсяг Аудіо-фонду, з 1990-х поліпшилася якість запису та обробки матеріалів. Разом із тим постало завдання реставрації старих записів фольклорної автентики, збережених на плівках, пошкодження яких може призвести до безповоротної втрати цього безцінного музично-історичного джерела. Відтак 1998 року було розпочато оцифрування експедиційних касетних записів фонду КНТ/ПНДЛ 1979–1995 років (понад 800 касет), збереження звукових даних на лазерних дисках. Упорядкування аудіо-архіву здійснюється за допомогою комп'ютерних програм. Запроваджено електронні шаблони для каталогізації, накопичується база даних у форматі таблиці Excel (ЕТД), у якій зручно вести загальний облік аудіо-носіїв з усіма основними відомостями про записи – географічний паспорт, головні жанрові й мелоструктурні характеристики (розробка І. Клименко).

Унаслідок припинення державного фінансування експедиції 1996–2003 років і з 2008 року провадяться власним коштом дослідників, котрі накопичили значні *осібні аудіо-фонди* польових матеріалів. Відтак у ПНДЛ склалася практика створення й опрацювання персональних звукових архівів працівників і студентів кафедри. Результати електронної інвентаризації архіву представлено в двох публікаціях [Клименко, 2003; Данилейко, 2010]. Найбільш презентаційними у фонді Лабораторії є регіональні колекції з Прип'ятського Полісся (Рівненська, Брестська, Житомирська, Київська, Гомельська обл.), Волині, Подесення (Чернігівське й Сумське Полісся), Східного Поділля (Черкаська, Вінницька обл.); Полтавщини (включно з лівобережжям Київщини та півднем Чернігівщини), Степової України (колишня Кіровоградщина, нині Кропивниччина), Карпат (Бойківщина). Частина земель обстежена фронтально, частина – розвідково. Співробітники звітували проведенням понад 150 експедицій різними регіонами України. Гідним результатом стало зібрання значної кількості фольклорно-етнографічних матеріалів (близько трьох тисяч годин звучання) з-понад 3300 населених пунктів України й маргінальних українських тери-

торій у порубіжних землях Білорусі та на польському Підляшші [Клименко, 2013].

Транскрипції. Одним із найцінніших у ПНДЛ є фонд *нотних транскрипцій* зразків вокального та інструментального фольклору (понад тисячу). Більша частина зібраного матеріалу охоплюється узагальненими морфологічними транскрипціями (мелосхемами, мелотипами), менша (понад 500) – деталізованими фонетичними. Із часів В. Матвієнка провадиться розробка спеціальної знакової системи нотації, яка дозволяє деталізувати у візуально-графічній формі інтонаційні особливості співу, що стає істотно важливим з погляду як наукової, так і фольклористичної виконавської реконструкції фольклорної музики (див. далі).

Індивідуальні транскрипції кожного етномузиколога, здійснені за записами народно-музичних творів досліджуваного ним терену, стають базою для концептуальних *теоретичних узагальнень*, що не виключає залучення до порівняльного аналізу вже опублікованих матеріалів із різних східнослов'янських теренів. При цьому українське етнічне середовище (включно з маргінальними поселеннями українців у Білорусі, Польщі, на півдні Росії) допоки забезпечує левову частку матеріалів для вітчизняного етномузикологічного «самоаналізу». У дослідженнях ПНДЛ чільне місце посіли проблеми структурної типології, музичної ареалогії, картографування, регіональної й жанрової стилістики, народномузичного формотворення, питання атрибуції жанрових раритетів, методики викладання фольклору тощо. Починаючи з 1988 року, кандидатські дисертації захистили Є. Єфремов (наук. кер. І. Мацієвський); О. Бенч, Л. Шолохова, О. Богданова та Г. Пеліна (наук. кер. О. Мурзина); І. Клименко (наук. кер. Є. Єфремов), М. Скаженик (наук. кер. І. Клименко). З 1992 року в ПНДЛ здійснено понад 300 наукових розробок, з яких станом на 2008 рік вийшло друком 207 [Клименко, Мурзина, 2008], відтоді щороку виходило приблизно по 5–7 публікацій.

Публікації. З 1998 року дослідницькі та інформаційні статті викладачів кафедри музичної фольклористики (та її аспірантів, здобувачів, студентів), співробітників ПНДЛ та інших фахівців друкуються в окремій серії наукових збірників НМАУ «*Проблеми етномузикології*» (далі – ПЕ), затвердженій Державною атестаційною комісією при Міністерстві освіти й науки (вип. 1 – 1998, вип. 2 – 2003, вип. 3 – 2008; вип. 4 – 2009, вип. 9 – 2014 (редактор-упорядник і авторка передмови до випусків 1, 2, 4, 9 – О. Мурзина), вип. 10 – 2015 (ред. М. Скаженик).

Від 2010 року збірник «Проблеми етномузикології» є щорічним. Половина його випусків склала окрему, «мелогеографічну» серію, супроводжену виданням Атласів народно-пісенних форм (редактор-упорядник, авторка передмови до випусків 5–8 – І. Клименко, до випусків 11 і 12 – Є. Єфремов та І. Клименко):

Вип. 5: Слов'янська мелогеографія. Кн. 1: у 2 ч. 2010;
Вип. 6: Слов'янська мелогеографія. Кн. 2: у 2 ч. 2011;
Вип. 7: Слов'янська мелогеографія. Кн. 3: у 2 ч. 2012;
Вип. 8: Слов'янська мелогеографія. Кн. 4: у 2 ч. 2013;
Вип. 11: Слов'янська мелогеографія. Кн. 5. 2016;
Вип. 12: Слов'янська мелогеографія. Кн. ч. 2017.

Матеріали ПНДЛ постійно оприлюднюються й у спеціалізованих львівських етномузикологічних виданнях «Етномузика» Львівської національної музич-

ної академії (ЛНМА) та «Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка» (серія Мистецтвознавство). Проблемні й дискусійні питання постійно обговорюються, зокрема, з колегами із ПНДЛ музичної етнології ЛНМА: це установа ідентичного призначення, у якій запроваджено близькі методики збирання, обробки й студіювання фольклорних матеріалів.

Співробітники ПНДЛ підготували (як укладачі та/чи виконавці) до видання й видали понад 70 компакт-дисків з етнічною музикою, у тому числі DVD з відеозаписами (5 з них є доданими до випусків серії «Слов'янська мелогогеографія»).

Конференції. Апробація результатів наукової діяльності ПНДЛ постійно відбувається на Всеукраїнських і Міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах, симпозиумах в Україні, Польщі (з 1991), Білорусі, Грузії, Австрії, Росії, ін. У 2011 році за ініціативою І. Клименко було організоване проведення у НМАУ щорічної тематичної конференції «Слов'янська мелогогеографія», у якій беруть участь спеціалісти з України, Білорусі, Литви, Польщі, Росії, Сербії. У межах цього заходу щороку працює секція «Молода етномузикологія», де аспіранти й студенти-етномузикологи знайомлять загал з їхніми першими науковими відкриттями.

Запорукою результативності роботи є, безумовно, помітне почастішання (порівняно з 80-ми роками) «ритму» робочих зібрань етномузикологів НМАУ всіх рівнів (викладачів, аспірантів, студентів), котрі зустрічаються не від конференції до конференції, а щотижня. Ось як писала про це в 2000 році О. Мурзина: «Щось подібне [до традиції Кабінету музичної етнографії ВУАН Климента Квітки в 1920-х роках – *Ол. Ш.*] ... маємо сьогодні на систематичних «п'ятницях» ПНДЛ та кафедри музичної фольклористики, центральною темою яких є звітні доповіді про результати фольклорних експедицій, класифіковані належним чином, а також теоретичні проблеми етномузикології [Мурзина, 2000, с. 146]. Відтоді було змінено лише дні засідань («середа», «понеділки»), але не порушено традицію тижневої частотності фахового спілкування українських етномузикологів 1920-х і 1990-х років. Оприлюднення «найсвіжіших» польових відео- та аудіо матеріалів із різних теренів, презентація нових наукових концепцій забезпечує своєчасне взаємне поінформування та формує належний «дослідницький тонус» учасників, не кажучи про виховну й просвітницьку його роль.

Реконструктивне виконавство. Постійне збагачення Аудіо-фонду ПНДЛ та архівів польових матеріалів стає базою також для аналітико-практичного освоєння засад *автентичного виконавства* народної музики. Як музиканти неотрадиційного (реконструктивного)

напряму, працівники ПНДЛ виступають на Всеукраїнських творчих заходах і Міжнародних музичних фестивалів в Україні, Польщі, країнах Балтії, Бельгії, Канаді, Німеччині, Сербії, Росії, Узбекистані, Франції. Успішне практичне освоєння музичного фольклору спирається на багатолітній досвід очільництва старшими співробітниками ПНДЛ *науково-етнографічних ансамблів* [Шевчук, 2006], у яких вони беруть особисту участь як керівники й виконавці. Це «Древо» – з 1979, кер. Є. Єфремов [Іваницький, 2006]; інструментальна капела «Надобридень» – з 1992, кер. М. Хай [Хай, 2009]; «Гуртоправці» – з 2003, кер. І. Клименко [Клименко, Шевчук, 2006] та інші. У залах НМАУ організовано 12 музично-етнографічних концертів за участю первинних (сільських) і вторинних (міських) гуртів, молоді із НМАУ та інших київських вищих навчальних закладів.

Кафедрою музичної фольклористики та ПНДЛ розроблено стратегію поетапного **комплексного навчання** студентів-етномузикологів, мету якої становить виховання висококваліфікованих фахівців. Крім освітніх дисциплін з фаху та українського музичного фольклору до навчального плану НМАУ введено обов'язковий курс «Транскрипція вокальної та інструментальної музики». Студенти – музикознавці й композитори, котрі бажують практично прилучитися до автентичного виконавства, обирають предмети «Фольклорний ансамбль» (кер. Є. Єфремов) чи «Гра на традиційних музичних інструментах» – кер. М. Хай, до 2013 р.), за власним бажанням створюють гурти («Володар» – кер. М. Скаженик, «Божичі» – кер. І. Фетисов та С. Карпенко, «Буття» – кер. О. Бут, «Дружки» – кер. І. Клименко, «Михайлове Чудо» – кер. І. Данилейко та ін.). Різномісна виучка дозволяє випускникові-етномузикологу обіймати посади викладача фольклористичних дисциплін, лектора, редактора народномузичних збірників, упорядника архівів народної музики, керівника чи виконавця фольклористичного ансамблю, науковця-дослідника, автора радіо- і телепередач.

2013 року кафедра фольклористики стала складовою частиною кафедри української музики й музичної фольклористики НМАУ, що унаочнило роль цього провідного етномузикологічного центру в розвитку україністики. Збереження викладацького складу колишньої кафедри, дотримання розробленої комплексної програми діяльності ПНДЛ робить етномузикологічний підрозділ НМАУ монолітним просвітницьким осередком патріотичного виховання студентів (передусім тих спеціалізацій, для яких у навчальних планах НМАУ передбачено курс народної музичної творчості – музикознавців, композиторів, диригентів-хоровиків, народників).

Список бібліографічних посилань

- Данилейко, 2010 – Данилейко І. Аудіофонд Київської лабораторії етномузикології: польові записи 2004–2010 років. *Проблеми етномузикології* (далі – ПЕ). Київ, 2010. Вип. 5: Слов'янська мелогогеографія. Кн. 1. С. 232–241.
- Єфремов, Клименко, 1989 – Єфремов Є., Клименко І. Київська консерваторія [збирацька діяльність музичних вузів України]. *Актуальні питання методики фіксації та транскрипції творів народної музики*: зб. наук. праць. Київ, 1989. С. 87–92.
- Іваницький, 2006 – Іваницький А. І. «Древо». Українська музична енциклопедія / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського (далі – УМЕ). Київ, 2006. Т. 1. С. 653–654.
- Клименко, 2003 – Клименко І. Архів аудіозаписів українського фольклору в Лабораторії музичної етнографії. ПЕ. Вип. 2. Київ, 2003. С. 338–357.
- Клименко, 2010–2017 – Клименко І. Літопис фольклористичних подій. ПЕ. Вип. 5: Слов'янська мелогогеографія. Київ, 2010; Київ, 2011. Вип. 6; Київ, 2012. Вип. 7; Київ, 2013. Вип. 8; Київ, 2016. Вип. 11; Київ, 2017 Вип. 12.

- Клименко, 2013 – *Клименко І.* Київська лабораторія етномузикології. *Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського 100 років.* Київ, 2013. С. 450–452.
- Клименко, Гончаренко, 2010 – *Клименко І., Гончаренко К.* Регіонально-жанровий огляд українських етномузичних аудіо-публікацій. *ПЕ.* Київ, 2010. Вип. 5: Слов'янська мелогеографія. С. 207–231.
- Клименко, Мурзина, 2008 – *Клименко І., Мурзина О.* Київська Лабораторія етномузикології. 1992–2007: Збірн. наукових праць та матеріалів з нагоди 15-річчя діяльності ПНДЛ по вивченню і пропаганді народної музичної творчості при НМАУ. Київ, 2008. 154 с. (*ПЕ.* Вип. 3).
- Клименко, Шевчук, 2006 – *Клименко І., Шевчук Ол.* «Гуртоправці». *УМЕ.* Київ, 2006. Т. 1. С. 557.
- Клименко І., Шевчук, 2011а – *Клименко І., Шевчук Ол.* Мелоареологія. *УМЕ.* Київ, 2011. Т. 3. С. 359–360.
- Кушнірук, 2006 – *Кушнірук О.* Білосветова І. С. *УМЕ.* Київ, 2006. Т. 1. С. 215.
- Мурзина, 2000 – *Мурзина Ол.* До справи організації науково-дослідних центрів у Києві (20-ті та 90-ті рр.). *Українське музикознавство.* Київ, 2000. Вип. 29. С. 143–150.
- Мурзина, 2013 – *Мурзина Олена.* Кафедра музичної фольклористики. *Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського 100 років.* Київ., 2013. С. 445–449.
- Хай, 2016 – *Хай М.* «Надобридень». *Українська музична енциклопедія* (далі – *УМЕ*). Київ, 2016. Т. 4. С. 18–19.
- Пархоменко, 2011 – *Пархоменко Л.* Мурзина О. І. *УМЕ.* Київ, 2011. Т. 3. С. 614–615.
- Сергєєва, 2006 – *Сергєєва І.* Береговський М. Я. *УМЕ.* Київ, 2006. Т. 1. С. 178.
- Шевчук, 2006а – *Шевчук Ол.* Ансамблі науково-етнографічні. *УМЕ.* Київ, 2006. Т. 1. С. 69–70.
- Шевчук, 2006б – *Шевчук Ол.* Богданова О. В. *УМЕ.* Київ, 2006. Т. 1. С. 227.
- Шевчук, 2008а – *Шевчук Ол.* Зачікевіч (Сопілка) Т. М. *УМЕ.* Київ, 2008. Т. 2. С. 140–141.
- Шевчук, 2008б – *Шевчук Ол.* Клименко І. В. *УМЕ.* Київ, 2008. Т. 2. С. 428.
- Шевчук, 2008в – *Шевчук Ол.* Коропніченко Г. М. *УМЕ.* Київ, 2008. Т. 2. С. 554–555.
- Шевчук, 2011 – *Шевчук Ол.* Матвієнко В. О. *УМЕ.* Київ, Т. 3. С. 334–335.
- Шевчук, 2017 – *Шевчук Ол.* Пономаренко В. М. *УМЕ.* Київ, Т. 5 (готується до друку)

Олена Шевчук (Київ)

**СОВРЕМЕННЫЙ ЦЕНТР УКРАИНСКОЙ ЭТНОМУЗИКОЛОГИИ
(К 25-ЛЕТИЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛАБОРАТОРИИ ЭТНОМУЗИКОЛОГИИ
НМАУ ИМЕНИ П. ЧАЙКОВСКОГО)**

Статья, приуроченная к 25-летию Проблемной научно-исследовательской лаборатории (ПНИЛ) этномusicологии при Национальной музыкальной академии Украины имени П. Чайковского, информирует об основных направлениях ее деятельности. Это экспедиционно-полевая работа в Украине и на маргинальных украинских этнических территориях за пределами государственных границ, архивация и сохранение аудиофонда, нотная транскрипция песенных текстов и мелодий, теоретические исследования народной музыки включительно с мелоареологией, исполнительская реконструкция аутентичных музыкальных традиций, популяризация этномusicы. Освещены основные достижения ПНИЛ за 25 лет ее деятельности.

Ключевые слова: Проблемная научно-исследовательская лаборатория этномusicологии, фольклорная экспедиция, нотная транскрипция, мелоареология, исполнительская реконструкция этномusicы.

Olena Shevchuk (Kyiv)

**CURRENT CENTER OF UKRAINIAN ETHNOMUSICOLOGY
(DEDICATED TO THE 25TH ANNIVERSARY OF THE ACTIVITY OF THE LABORATORY OF
ETHNOMUSICOLOGY OF UKRAINIAN NATIONAL TCHAIKOVSKY ACADEMY OF MUSIC)**

The article is dedicated to 25th anniversary of the Problem Scientific Research Laboratory (PSRL) of Ethnomusicology at the Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music, and explores its main fields of activity; among them - expedition-field work in Ukraine and at marginal Ukrainian ethnic territories beyond state borders, archiving and preservation of the audio-collection, note transcription of song texts and melodies, theoretic studies of folk music including the geographical distribution of song types; performance reconstruction and promotion of ethnic music. Disclosed are PSRL main achievements during 25 years of its professional activity.

Key words: The Problem Scientific Research Laboratory of Ethnomusicology, folk expedition, note transcription, song-type geographical distribution, performance reconstruction of ethnic music.